

Mindre Meddelelser.

„Beskrivelse af Landbrugets Udvikling i Danmark fra 1835 indtil Nutiden“, der nu er afsluttet og hvis sidst udkomne Bind er anmeldt af Hr. Forpagter *J. Willumsen* i nærværende Hefte, begyndte at udkomme i 1895. Den er at betragte som en Fortsættelse af de gamle »Amtsbeskrivelser«, der udgaves af Landhusholdningsselskabet i Aarene 1826 til 44, og der til Forfattere havde 15 forskellige Mænd. Hensigten med Amtsbeskrivelserne var at give et Billede af Landbrugets daværende Tilstand, som kunde »virke gavnligt for den landbrugende Klasse ved at henlede Agerdyrkernes Opmærksomhed paa Fremskridt og Forbedringer i deres Næringsvej, ikke mindre end paa mulige Misgreb, ikke at tale om, hvor vigtige de givne Optegnelser maatte være for Agerdyrkningens Historie«. I Slutningen af forrige Aarhundrede besluttede Landhusholdningsselskabet sig til en Fornyelse af Værket, hvortil det i en Aarrække har modtaget Statstilskud. Det bestemte sig til i det hele og store ved Udarbejdelsen af det nye Værk at følge en lignende Fremgangsmaade, som i de fleste Tilfælde var fulgt af Forfatterne af Amtsbeskrivelserne, men i to Retninger afveg man fra den tidligere Fremgangsmaade, idet man bestemte sig til at lade flere af Amterne behandle samlede under ét og at lægge Udarbejdelsen af Værket i en enkelt Mands Hænder.

I *J. B. Krarup* fandt Selskabet en Mand, der som faa var skikket til at løse den Opgave, Selskabet stillede ham: en Fornyelse af Amtsbeskrivelserne. Han havde levet med i Landbruget i den Periode, der skulde omhandles, han ejede praktisk Landmandsdygtighed og den teoretiske Viden, der var en nødvendig Betingelse for et tilstrækkelig overlegent og objektivt Standpunkt, og han var, som Redaktør *Anton Bing* skrev i sin

smukke Biografi af ham i Værkets 3. Del, »en grundende og dybt tænkende Natur«. Det var omkring Aaret 1890, at *Krarup* paa sin Ejendom Ørnstrup ved Horsens paa Selskabets Opfordring begyndte Udarbejdelsen af »Landbrugets Udvikling«, og senere flyttede han til Assens og derfra til Haslev for at kunne leve i den Landsdel, med hvis Beskrivelse han var beskæftiget. Ved *Krarups* Død i 1898 var der udkommet 2 Bind af Værket, og der forelaa Manuskript til 2 Bind. Hvad der endnu var tilbage at udarbejde, Beskrivelserne af Sjælland med omliggende Øer samt Lolland-Falster og Bornholm, blev overdraget til Forstander *S. C. A. Tuxen*, der altsaa sammen med *Krarup* deler Æren af det monumentale Værks Udarbejdelse.

Af »Landbrugets Udvikling« foreligger der følgende Bind: I. Bind, Det sydøstlige Jylland, der udkom 1895, og som med det Aaret efter udgivne Tillæg »Beskrivelse af enkelte Landbrug« udgør 956 Sider, II. Bind, Det nordlige Jylland (1896, 733 Sider), III. Bind, Det sydvestlige Jylland (1899, 646 Sider), IV. Bind, Fyn med omliggende Øer (1901, 571 S.), V. Bind, Sjælland med hosliggende Øer (1904, 878 S.) og VI. Bind, Lolland-Falster og Bornholm (1912, 602 S.).

Kan der end hist og her med Føje anvendes Kritik paa »Landbrugets Udvikling« — og hvilket Menneskeværk er vel fejlfrit —, tør det dog sikkert siges, at vi i det har faaet et Kildeskrift, som paa Grundlag af omfattende og paalidelige Undersøgelser bringer en Fylde af Oplysninger, der er vejledende for Landmanden og af stor Værdi til Belysning af vort Landbrugs Udvikling.

Det laa udenfor den oprindelige Plan for Værket at medtage Oplysninger om Landboforeningslivet, offentlige og private Foranstaltninger til Landbrugets Fremme, Oplysningsarbejdet m. v. Da Landhusholdningsselskabet imidlertid finder det i høj Grad ønskeligt, at ogsaa denne Side af Landbrugets Udvikling bliver beskrevet, har det formaaet Hr. Forstander *Tuxen* til at udarbejde et Supplementsbind, der skal belyse denne Side af Sagen. Til Udgivelsen af dette Skrift (som ogsaa til 6. Bind af Hovedværket) har Carlsbergfondet ydet et Tilskud.

Landbrugsskoler. Statens statistiske Bureau har udsendt et Hefte om »Folkehøjskoler og Landbrugsskoler i 19^{06/07}—19^{10/11}«

(Statistiske Meddelelser, 4. R., 39. Bind 3. Hefte), af hvilket det fremgaar, at Antallet af Landbrugsskoler i de sidste 6 Aar var følgende:

	Øerne.	Jylland.	Ialt.
1905—06	8	6	14
1906—07	9	6	15
1907—08	8	6	14
1908—09	9	6	15
1909—10	11	8	19
1910—11	11	8	19

Landbrugsskolernes Størrelse fremgaar tydeligst af det saakaldte Aarselevantal, d. v. s. det samlede Antal Besøgsmaaneder divideret med 12. Eksempelvis skal anføres, at 48 Karle i 5 Maaneder og 40 Piger i 3 Maaneder, d. v. s. $240 + 120$, ved at divideres med 12 giver et Aarselevantal paa 30. Det samlede Aarselevantal var i de sidste 6 Aar:

1905—06	512	1908—09	570
1906—07	515	1909—10	648
1907--08	542	1910—11	684

Da der i 1910—11 var 19 Landbrugsskoler, bliver det gennemsnitlige Aarselevantal 36, medens det 5 Aar før var 37. Der har altsaa været en ubetydelig Nedgang i Gennemsnitsstørrelsen, idet Skolernes Antal er steget lidt stærkere end Elevernes.

Betydeligt større end Aarselevantallet er selvfølgelig det virkelige Elevantal, hvor enhver Elev medregnes som 1 uden Hensyn til Opholdets Varighed. Ser man bort fra visse korte Kursus, navnlig nogle 1 Maanedes Kursus for Kontrolassistenter og nogle endnu kortere Kursus paa Husmandsskolerne, finder man, at det virkelige Elevantal var følgende:

	Karle.	Piger.	Ialt.
1905—06	1107	90	1197
1906—07	1015	106	1121
1907—08	1060	129	1189
1908—09	1129	173	1302
1909—10	1309	181	1490
1910—11	1361	189	1550

I det sidste Aar var Elevernes Fordeling paa de forskellige Afdelinger følgende:

	Karle.	Piger.	Ialt.
Landbrugsafdeling	1146	183	1329
Haandværkerafdeling	13	»	13
Havebrugsafdeling	57	6	63
Mejeriafdeling	138	»	138
Kontrolassistent og Foderm. .	7	»	7
	1361	189	1550

Af Eleverne i 1910—11 hørte langt den overvejende Del hjemme i det egentlige Danmark; de øvriges Hjemsteder fremgaar af følgende Oversigt:

	Karle.		Piger.
	Landbrugs- afdeling.	Andre Afdelinger.	
Færøerne	1	»	»
Island	1	»	»
Sønderjylland	63	7	1
Norge	1	1	»
Sverige	2	1	3
Andre Lande	9	»	»
Tilsammen	77	9	4

De aarlige Konsulentmøder. Som bekendt er den hidtidige Bevilling til Afholdelse af disse Møder ikke optagen paa indeværende Aars Finanslov. Det var derfor Hensigten at ophøre, i alt Fald foreløbig, med Møderne, men da der overfor Landhusholdningsselskabet fra flere Sider er fremsat Ønske om, at Konsulentmøderne maa blive fortsatte under en eller anden Form, har Selskabet, efter Forhandling med forskellige, gennem De samvirkende danske Landboforeninger fremskaffet Oplysning om, hvor mange Landboforeninger, Fællesledelser o. l. der ønsker, at deres Konsulent skal deltage i et eventuelt Konsulentmøde til Efteraaret og vil være villige til at afholde de med Konsulenternes Deltagelse forbundne Udgifter. Da det viser sig, at langt den overvejende Antal Foreninger ønsker Konsulentmødet afholdt, vil Selskabet atter i Aar ordne dette. Mødet vil finde Sted formentlig i December Maaned i København, saaledes at der paa den første

Dag afholdes Sektionsmøder for Husdyrbrug, Planteavl og Mejeribrug og den anden Dag eventuelt et almindeligt Konsulentmøde. Der vil herom senere udgaa nærmere Meddelelse til de Foreninger, der har ønsket, at deres Konsulent skal deltage.

Bestyrelsesmøde i Landhusholdningsselskabet vil blive afholdt Fredagen den 18. Oktober Kl. 1. Dagen før vil der Kl. 10 finde et Møde Sted mellem Selskabets Præsidium og Belønningsudvalg, paa hvilket der bl. a. vil blive bestemt, hvilke 10 blandt Ansøgerne til Selskabets Duelighedsbelønning, der vil faa tildelt Selskabets Sølvmedaille med tilhørende Diplom.

Befolkningen i By- og Landdistrikterne i England og Wales. Der er fornylig udkommet et Tabelværk over Befolkningen i England og Wales i de sidste 60 Aar. I dette Tidsrum har der selvfølgelig fra Tid til anden fundet saa mange Forandringer Sted i Grænserne mellem By- og Landdistrikterne, at det er ugørligt at fastslaa, hvad By- og Landbefolkningen ved tidligere Tællinger nøjagtig var, sammenlignet med Tællingen i 1911. Saa meget fremgaar imidlertid af Tallene, at Befolkningen i Bydistrikterne er vokset stærkt paa Bekostning af den egentlige Landbefolkning. Følgende Tal viser dette:

	Befolkning			I pCt. af den samlede Befolkning levede i:	
	England og Wales	By-distrikterne	Land-distrikterne	By-distrikterne	Land-distrikterne
1851	17,927,609	8,990,809	8,936,800	50.2	49.8
1881	25,974,439	17,636,646	8,337,793	67.9	32.1
1901	32,527,843	25,058,355	7,469,488	77.0	23.0
1911	36,070,492	28,162,936	7,907,556	78.1	21.9

Medens der altsaa i 1851, rundt regnet, levede lige mange Mennesker i By- og Landdistrikterne, var Forholdet i 1911 det, at ikke mindre end 78 pCt. af Befolkningen levede under bymæssige Forhold og kun 22 pCt. under landlige.

Medens Befolkningen i Landdistrikterne fra 1851 til 1901 stadig er formindsket saavel absolut som relativt, voksede den i sidste Tiaar, fra 1901 til 1911. Tilvæksten var dog kun ca. 440,000 Mennesker, og i 10 Grevskaber aftog Landbefolkningen ogsaa i dette Tiaar.

Japans Landbrug. Som bekendt er Japan før Tiden ved at udvikle sig til en industriel Stat af første Rang, der efterhaanden vil kunne tage Konkurrencen op med de store Verdens-Industricentre: Enland, Tyskland og Amerikas forenede Stater. Ogsaa det japanske Landbrug er i stærk Fremgang, og efter kyndige Folks Udsagn vil det ikke vare længe, før Landmændene i dette fjærne Ørige vil staa paa Højde med de oplyste Landmænd i Evropas civiliserede Stater. Japan er de smaa Landejendommers Land. Til ca. 55 pCt. af Ejendommene hører der til hver kun 2 acres eller derunder, til ca. 30 pCt. mellem 2 og 3 acres og kun til 15 pCt. derover. Det egentlige Agerbrug skal gaa stærkt frem, hvad der bl. a. viser sig i den stærkt stigende Indførsel af kunstige Gødningsstoffer. I 1911 naaede Indførselen af disse en Værdi af ikke mindre end ca. 100 Mill. Kr. eller $\frac{1}{10}$ af den samlede Indførselsværdi! Sædvanlig kan der tages 2 à 3 Afgrøder i Aarets Løb. Ris er Hovedafgrøden, der beslaglægger ca. $\frac{2}{5}$ af det dyrkede Areal; ogsaa Morbær og Te dyrkes i stor Udstrækning.

De fleste smaa Landmænd har et Bierhverv, som Opklækning af Silkeorme og Silkevævning. Husdyrbruget har hidtil staaet lavt — religiøse Forskrifter var Grunden hertil —, men ogsaa paa dette Omraade synes der at være indtraadt et Omslag i den seneste Tid.

*(The journal of the department of agriculture
of Victoria, Australia.)*
